

# **ENTERPRISE ECONOMICS AND CORPORATE GOVERNANCE: PROBLEMS OF INCREASING COMPETITIVENESS IN THE CONDITIONS OF NEW THREATS**

**Галушка З. І., д.е.н., професор**  
*Чернівецький національний університет  
імені Юрія Федьковича  
м. Чернівці, Україна*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-018-6-14>

## **СОЦІАЛЬНА СКЛАДОВА ГАРАНТУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА**

Економічна безпека підприємства – це багатогранне системне поняття, що визначає безкризовий стан функціонування підприємства у тривалому періоді, ґрунтується на ефективному використанні усіх видів ресурсів й уникненні внутрішніх і зовнішніх загроз, дозволяє реалізувати стратегічні цілі й завдання його успішного розвитку. Рівень економічної безпеки описується низкою кількісних та якісних показників фінансового, виробничого, організаційного, соціального спрямування, що визначають стійкий розвиток та конкурентоспроможність підприємства.

Системність поняття «економічна безпека» включає різноманітні безпекові аспекти фізичного, технологічного, інформаційного, правового, ділового, культурного, соціального, організаційного характеру й означає найбільш ефективне «...використання всіх видів ресурсів і підприємницьких можливостей, при яких гарантується найбільш ефективне їх використання для стабільного функціонування та динамічного науково-технічного і соціального розвитку та запобігання внутрішнім загрозам» [4, с. 41].

Існує синергетичний зв'язок між усіма складовими економічної безпеки підприємства. Кожний її елемент безпосередньо чи опосередковано пов'язаний з іншими складовими й може як сприяти її зміцненню, так і створювати проблеми, що ведуть до виникнення загроз стабільному розвитку підприємства. Особливе значення в її гарантуванні, з нашого погляду, належить соціальним чинникам. На конкретному підприємстві вони представлені мотивами та інтересами працівників та представників управлінського персоналу. Їх необхідно оцінювати з погляду сприяння сталому розвитку підприємства та реалізації його стратегічних цілей.

Соціальні чинники спрямовані на зміцнення економічної безпеки підприємства не лише із середини, але й ззовні. Вони формують репутацію та імідж підприємств, сприяють встановленню ефективних взаємозв'язків зі стейкхолдерами, впливають на підвищення споживчого попиту на продукцію підприємства, зміцнюють економічні зв'язки з партнерами по бізнесу.

Особливо це стосується нагромадження соціального капіталу як чинника, що дозволяє отримати доступ до різних ресурсів дякуючи довірі, підтриманню спільних цінностей, норм поведінки, використанню соціальних мереж тощо. Це зумовлює можливість отримання економічної віддачі від соціального інвестування, конвертування соціального капіталу в інші види капіталу, зменшення трансакційних витрат та ін.

Головні напрями впливу соціального капіталу на підтримання економічної безпеки підприємств – це: розвиток державно-приватного партнерства; поширення сучасних механізмів демократизації управління; розвиток форм корпоративної соціальної відповідальності бізнесу; соціальні інновації; постійний розвиток ключових компетенцій персоналу та ін. Під впливом нагромадження соціального капіталу з'являються переваги у доступі до інформаційних, фінансових, комерційних ресурсів та можливостей їх ефективного використання. Розвиток комунікацій, можливість дистанційної взаємодії за допомогою соціальних мереж зміцнює економічні зв'язки й сприяє стійкому

розвитку підприємств. Так, зокрема, соціальна мережа Інтернет, як зазначає Л. Єлісеєва, «...поступово стає важливим інституційним середовищем для покупок, ведення підприємницької діяльності, навчання, а також спілкування, одержання інформації, пошуку партнерів, кооперації з метою реалізації економічних інтересів тощо» [2, с. 4].

Соціальні інвестиції, спрямовані у розширення заходів корпоративної соціальної відповідальності, у формування неформальних економічних структур, пов'язаних між собою зростанням взаємних зобов'язань та відповідальності, у формування соціально-репутаційного капіталу підприємств, поширення сучасних форм зайнятості та професійного спілкування, виступають джерелом нагромадження соціального капіталу та розв'язання економічних проблем підприємства.

У ході такого нагромадження формуються неформальні економічні структури, пов'язані між собою зростанням взаємних зобов'язань та відповідальності, виникають нові ефективні форми взаємодії з партнерами, постачальниками, споживачами, місцевими органами самоврядування, громадянами.

Сучасним ефективним інструментом управління підприємством виступає організаційна культура, що складається як система визнаних всією організацією правил, норм поведінки, цінностей, переконань, що формує підходи до розв'язання, у тому числі, й економічних проблем та допомагає зберігати стабільне становище всередині підприємства й рухатися до успіху. Таким чином, соціальні характеристики ведення бізнесу складають основу соціально-репутаційного капіталу підприємства. Вони визначають взаємозв'язки та особливості взаємодії між зацікавленими сторонами у бізнесі, породжують довіру і готовність співпрацювати.

Соціальний капітал, що нагромаджується на підприємстві у результаті соціального інвестування, має нематеріальну основу, формується і функціонує при мережевій взаємодії підприємств з партнерами, органами місцевого самоврядування, громадськими організаціями та характеризується «...рівнем взаємної довіри,

стратегічною спрямованістю; залежить від впливу внутрішньо-організаційних та зовнішніх економічних, політичних, конкурентних, соціокультурних та інших чинників; сприяє підвищенню стабільності та ефективності підприємницької діяльності і зростанню конкуренто-спроможності підприємства» [3].

На сьогодні відчувається значна залежність економічної безпеки підприємства від великої кількості зовнішніх чинників. Та як свідчать сучасні тенденції соціалізації бізнесу, перспективи успіху у майбутньому швидше за все закладаються цінністю самої організації. Як зазначає Г. Аксьом, «одним із головних трендів 2020-х буде розвиток теорій, де в центрі уваги буде саме організація»[1]. Це пояснює той факт, що сама по собі організація наразі стає дуже важливою характеристикою цінності бізнесу і цінності її як такої, що здатна розвиватися, пояснювати і передбачувати нові організаційні процеси і явища, формувати механізми її функціонування у реальному економічному середовищі.

### Література:

1. Аксьом Г. Становлення організаційної теорії як самостійної наукової дисципліни. URL: [https://www.researchgate.net/publication/342283196Stanovlenna\\_organizacijnoiteoriiakokremoinaukovoiodisciplini](https://www.researchgate.net/publication/342283196Stanovlenna_organizacijnoiteoriiakokremoinaukovoiodisciplini) (дата звернення: 14.12.2020).
2. Єліссєва Л.В. Вплив інформатизації та цифровізації економіки на трансформацію соціального капіталу. *Ефективна економіка*. 2019. DOI: 10.32702/2307-2105-2019.11.77.
3. Оцінка довіри: Наскільки ви довіряєте інституціям. URL: <http://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/otsinka-gromadianamy-sytuatsii-v-kraini-ta-diialnosti-vlady-riven-doviry-do-sotsialnykh-institutiv-ta-politykiv-2> (дата звернення: 14.12.2020).
4. Пуцентейло П., Гуменюк О. Основні аспекти формування ефективної системи економічної безпеки підприємства. *Економічний дискурс. Міжнародний науковий журнал*. 2017. Вип. 2. С. 37-47.